

Voorstel tweede tranche DP6 IOV 2020

Voorstel: Pilot(s) communiceren over aandachtsgebieden

Titel: Communicatiestrategieën rondom aandachtsgebieden

Ambassadeur:

Leonie Jorna (VNG)

Schrijvers:

Tinka van den Berg (Provincie Gelderland) en Dirk Jan de Boer (Oostkracht10¹)

Landelijk belang:

Het vraagstuk over de wijze van communiceren met diverse doelgroepen over de nieuwe aandachtsgebieden is een landelijk vraagstuk. De urgentie voor dit thema wordt steeds relevanter richting de inwerkingtreding van dit nieuwe beleid.

Gemeenten, provincies, veiligheidsregio's en omgevingsdiensten hebben een eigen verantwoordelijkheid in de communicatie over de aandachtsgebieden. In de transitiefase naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de systematiek voor aandachtsgebieden is communicatie over de risico's wenselijk. Maar ook in het kader van participatie voor het omgevingsplan en omgevingsvergunning is communicatie over de risico's relevant.

In de afgelopen jaren zijn vooral de specialisten van gemeenten, provincies, veiligheidsregio's en omgevingsdiensten geïnformeerd over de nieuwe systematiek van aandachtsgebieden. Er is nog relatief weinig ervaring met de communicatie over aandachtsgebieden met burgers, bedrijven en bestuurders. In dit project willen we die ervaring graag opdoen en delen.

Door de opzet en werkwijze van dit project kunnen de resultaten en uitkomsten breed worden gebruikt, mede doordat de pilot zich richt op de communicatie richting drie doelgroepen: bedrijven, bestuurders en burgers. De uitkomsten en resultaten van de pilot worden direct op creatieve wijze beschikbaar gesteld voor belangstellenden uit het gehele land.

¹ Oostkracht10 wordt door de Provincie Gelderland ingehuurd voor ondersteuning op het thema omgevingsveiligheid en is opdrachtnemer voor Ontwerp Veilige Omgeving.

Omschrijving project:

Doel project:

Oefenen met de communicatie over aandachtsgebieden met de doelgroepen: burgers, bedrijven en bestuurders. Het project levert uitgangspunten op voor communicatie-instrumenten die ingezet kunnen worden voor de communicatie over aandachtsgebieden.

Omdat zowel de bedrijven, burgers als betrokken overheden vermoedelijk vragen zullen hebben over de betekenis en het gebruik van de nieuwe 'aandachtsgebieden' is het van belang een goede communicatie hierover te realiseren.

De pilot communicatie-strategieën richt zich tot de communicatie rondom aandachtsgebieden voor drie doelgroepen:

- Bestuurders
- Bedrijven
- Burgers

Het project levert de volgende resultaten op:

- Inzicht in de wijze waarop de doelgroepen de aandachtsgebieden ontvangen / begrijpen
- Inzicht in de werking van communicatiestrategieën en -producten bij het toelichten van de aandachtsgebieden
- Concrete uitgangspunten en productideeën ter aanvulling van de 'Instrumenten voor risicocommunicatie gevaarlijke stoffen voor gemeenten'.
- Delen van de inzichten en productideeën met de geïnteresseerde overheden en bedrijven.

Tijdens de pilot worden per doelgroep of een mix van doelgroepen sessies georganiseerd waarbij diverse communicatiestrategieën en -middelen worden gehanteerd en geëvalueerd. Via deze sessie wordt gekeken wat voor de doelgroepen een goede manier is om de doelgroepen te informeren over alle aspecten rondom aandachtsgebieden en wat een prettige communicatiestrategie is. Daarbij is het van belang om de drie doelgroepen op geheel eigen wijze te benaderen en te informeren.

Vanuit de Omgevingswet heeft participatie een hoge prioriteit. Dit houdt in dat ook burgers geïnformeerd dienen te worden over aandachtsgebieden: wat het houdt het in, wat zijn de consequenties, wat zijn de bijbehorende risico's etc. De 'burger' vertegenwoordigt echter een grote diverse groep mensen. Communicatie met deze groep is van groot belang maar vergt ook een specifieke aanpak.

De gehele pilot bestaat uit het uitvoeren van 4-6 werksessies met de diverse doelgroepen. Tijdens elke sessie worden de doelgroepen vanuit verschillende communicatie strategieën geïnformeerd over de in- en outs van de aandachtsgebieden. Daarbij wordt aangesloten bij de huidige benadering uit de toolkit risicocommunicatie en wordt onderscheid gemaakt tussen drie verschillende uitgangssituaties:

- A. Er speelt niet bijzonder binnen een gemeente;
- B. Er treedt een verandering op waarbij het bevoegd gezag iets moet besluiten (nieuwe risicobron of verandering omgeving rondom bestaande risicobron);
- C. Er speelt iets (kwestie) doordat er in het verleden al onrust of kritische vragen zijn gesteld.

Na afloop van de sessie wordt geïnformeerd naar de beleving van de communicatiestrategie en worden de deelnemers getoetst om na te gaan hoe de informatie is overgekomen. In de eerste sessie worden de nu reeds beschikbare communicatieproducten (bijvoorbeeld de animaties over aandachtsgebieden) ingezet. In de daarop volgende sessies wordt aan de hand van de evaluatie van de voorgaande sessies aanvullend communicatiemateriaal ontwikkeld dan wel het bestaande communicatiemateriaal geoptimaliseerd. De bevindingen en resultaten worden per doelgroep verwerkt in één rapportage. De uitkomsten, de do's en don'ts worden beschikbaar gesteld in online masterclasses voor professionals binnen overheden die zich bezig houden met risicocommunicatie en communicatie over risico's.

Trekker:

Ontwerp Veilige Omgeving (OVO) is de trekker van het project. Het project wordt uitgevoerd in directe samenwerking met provincie Gelderland, de Gelderse veiligheidsregio's en Gelderse omgevingsdiensten.

Vanuit OVO zijn er diverse activiteiten georganiseerd om de overheden te informeren en bekend te maken met de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van externe veiligheid waaronder de aandachtsgebieden.

De provincie Gelderland heeft in 2020 een eerste pilot uitgevoerd met een Brzo-bedrijf, omgevingsdienst en veiligheidsregio over de communicatie over aandachtsgebieden naar de omgeving van het bedrijf. Deze pilot levert een aantal aanbevelingen op die in dit voorstel verder opgepakt worden.

Voorgestelde pilot sluit zowel aan bij de ingezette activiteiten vanuit OVO maar geeft ook vervolg aan de eerste pilot risicocommunicatie vanuit provincie Gelderland. Dit maakt de samenwerking sterk en resultaatgericht.

Budget:

Onderstaand een grove inschatting van de kosten voor de uitvoering van dit project:

Pilot onderdeel	Aantal	Totaal
Opzetten en afstemmen theoretisch kader en methodiek		€ 4.000,-
Sessie communicatiestrategieën	4 - 6 sessies	€ 21.000,-
Rapportage		€ 3.200,-
Online masterclasses	2 x	€ 3.000,-
Projectmanagement		€ 2.400,-
Faciliteiten		€ 3.000,-
Totale budget:		€ 36.600,-

De provincie Gelderland heeft belang bij uitvoering van dit project voor het uitdenken van de communicatie over aandachtsgebieden in Gelderland. Daarvoor is de provincie bereid om € 10.000,- te investeren.

Op basis van de ruwe inschatting van de kostprijs ontvangen wij graag € 26.600,- vanuit het tweede tranche deelprogramma 6.

Afstemming/draagvlak

Het project is afgestemd met het ministerie Infrastructuur en Waterstaat in de persoon van Liesbeth Hennink-Spoelma. De resultaten van dit project kunnen invulling geven aan de Toolbox Risicocommunicatie die ontwikkeld wordt.

Bij de start van het project wordt nadere afstemming gezocht met:

- De ontwikkeling van de Atlas Leefomgeving
- De pilot Belevingsthermometer van het RIVM
- Het programma Duurzaam Veilig 2030
- Brancheverenigingen voor de chemische bedrijven
- Regiosessies Omgevingsveiligheid die door het ministerie Infrastructuur en Waterstaat worden georganiseerd

Eigen bijdrage

Voor het bereiken van de doelgroep bij de overheden voor de masterclasses wordt het uitgebreide netwerk van OVO ingezet. OVO staat reeds bekend als kennisplatform ten aanzien van omgevingsveiligheid.

De provincie Gelderland zet haar netwerk in voor het organiseren voor de werksessies. Een belangrijk deel van de deelsessies zal worden georganiseerd binnen de provincie Gelderland. In het kader van een valide en betrouwbare uitkomst worden ook sessies buiten Gelderland georganiseerd.

Nieuwe ontwikkeling

Met het project wordt een bijdrage geleverd aan de kennisontwikkeling bij bevoegd gezag, Omgevingsdiensten en veiligheidsregio's over de communicatie over risico's en specifiek de aandachtsgebieden.

Bevoegde gezagen moeten in het kader van participatie bij het opstellen van het omgevingsplan in gesprek met de omgeving. Onderdeel van dit gesprek is de invulling van aandachtsgebieden.

Bevoegde gezagen moeten in het kader van participatie bij het aanvragen van een omgevingsvergunning in gesprek met de omgeving. Onderdeel van dit gesprek is de invulling van aandachtsgebieden.

Aansluiting opbouw expertise

Het project draagt bij aan kennisontwikkeling daar waar lacunes zijn voor het communiceren over aandachtsgebieden. Hierbij wordt aangesloten bij de bestaande kennis en projecten over Risicocommunicatie en Communiceren over risico's.

Het project draagt bij aan ontsluiting van bestaande kennis en ervaring tussen de verschillende vertegenwoordigers van o.a. bevoegd gezag, omgevingsdiensten en veiligheidsregio's.

Het project is dusdanig opgezet dat met name via de online masterclasses de nieuwe inzichten, ontwikkelingen en expertise beschikbaar worden gesteld. Door dit online te brengen vindt niet alleen kennisoverdracht plaats maar kunnen ambtenaren door middel van discussies de materie eigen maken en kunnen ervaringen uitgewisseld worden.

Belang irt rol/taak overheden Omgevingsveiligheid

De (decentrale)overheden hebben ieder een eigen verantwoordelijkheid in het communiceren over veiligheidsrisico's. De stelselwijziging m.b.t. aandachtsgebieden vragen van zowel van het ministerie, provincies en gemeenten het maken van keuzes en het communiceren over deze risico's.

Planning:

De sessies worden uitgevoerd in september en oktober 2020. De resultaten worden gerapporteerd en gedeeld in november. Voor het plannen van de sessies is opdrachtverlening in juli 2020 van belang.

Advies werkgroep en toelichting